

În ținutul în care oamenii trăiau doar pentru **Azi, Ieri** aproape că nici nu mai exista. În fiecare zi mai dispărea câte ceva din **Ieri**: fie o culoare, fie un miros, un cuvânt, o textură sau un sunet.

Ieri

era șters de fiecare dată cu buretele de către oamenii care credeau că nu mai au nevoie de el. Lumea lor pierduse aproape orice fărămă de mister. Părea că totul fusese deja dezvăluit și era la îndemână, iar oamenii nu aveau altă preocupare decât să-l consume pe Azi. Își doriseră să fie mulțumiți și aveau impresia că acum, în sfârșit, sunt. Doar aveau toate lucrurile pe care și le doriseră! Trăiau înconjurați doar de nou. Tot ce depășise un anumit număr de ani fusese considerat inutil și, de aceea, distrus. Să crezi ceva de plăcere devenise pierdere de vreme, iar viața

se rezuma doar la consum. Nu mai exista nici tihnă, dar nici plictiseală, nici răbdare, dar nici nostalgie. Ce îi făcuse oare pe oameni să-și schimbe viața atât de radical? Nimeni nu-și mai aducea aminte, pentru că și amintirile dispăruseră. Doar la marginea ținutului se mai afla un loc în care se zăreau urme ale lui Ieri: o clădire în ruină pe care oamenii tot amânaseră să o dărâme. De ceva timp însă, doi copii se simțeau atrași acolo parcă de un magnet invizibil. Cu toate că în casele lor perfecte aveau cele mai noi jocuri și în general tot ce-și puteau dori, în fiecare zi fetița și băiatul își dădeau întâlnire la marginea ținutului, printre ruine. Nu părea să fie acolo nimic mai mult decât resturi de piatră și cărămidă, până când într-o zi cei doi copii descoperiră printre dărâmături o carte foarte groasă. Pe coperta ei murdară abia se putea desluși următorul cuvânt: **DICȚIONAR**. – la uitate câte cuvinte! Știi că sunt atât de multe? întrebă fata răsfoind paginile uimită. Băiatul se apropie și privi mirat peste umărul ei. Dintr-odată privirea îi alunecă pe un cuvânt de doar patru litere. – **I-E-R-I**, șopti el. Dacă ar fi știut să spună ce simte în acel moment, ar fi zis poate că îi este dor. Apoi, ca și cum își amintise de ceva, adăugă: bunica mea folosea cuvântul ăsta. Nu știu exact la ce se referea, dar cred că toate cuvintele au legătură cu el. Îmi spunea că nimic nu există fără Ieri. Cartea asta este un indiciu al lumii din care făcea parte bunica mea, o lume care nu mai există.

– Atunci, dacă vom continua să dăm bolovanii la o parte, s-ar putea să mai găsim și alte indicii, nu-i așa? spuse fata însuflețită de un sentiment nou: speranță. – Știi ce cred? o întrebă băiatul, deși părea că vorbește mai mult cu sine de data asta. Cred că Ieri este peste tot! Hai să dăm toate pietrele la o parte. Sunt sigur că Ieri se află sub tălpile noastre. Copiii, cuprinși dintr-odată de entuziasm, începură să îndepărteze bucățile neregulate de piatră lăsând lucrurile care aparțineau lui Ieri să iasă la iveală. Odată ce le curățau și le puneau cu grijă unele lângă altele, numele uitate ale acestora se așezau peste ele. La finalul zilei, cei doi copii contemplară toate obiectele pe care lumina de apus le făcea să strălucească. Fiecare dintre ei le aranjă altfel și apoi spuse povestea acestora așa cum și-o închipuia. Ascultându-se unul pe altul, ochii le sclipeau de ceva nou: bucurie. – Cum îi vom spune acestui loc? întrebă băiatul. – Îi vom spune **MUZEU**, răspuse fata. Din acea zi, copiii începură să-i invite și pe ceilalți oameni din ținut să asculte poveștile obiectelor vechi. Treptat, **Ieri** se strecură în **Azi** și deschise o ușă prin care se întrezărea ceva nedefinit și fascinant: **Măine**.

Cuvinte complicate

Pe lumea asta există multe cuvinte complicate: adică nu e clar de la bun început ce înseamnă *podgalt*, *morfofiziologie*, *prisosire* sau poate că nu sună prea prietenos *ultracrepidarian*, *transplant*, *contondent*. Poți întâlni și cuvinte complicate-ciudate pe care îți este imposibil să le traduci în alte limbi *dor*, *aievea*, *amurg* sau cuvinte complicate mult prea lungi *hipopotomonsosescuipepedaliofobia* care înseamnă – culmea! – frica de cuvinte prea lungi. De pildă, când citești cuvântul *patrimoniu*, la ce te gândești? Că ai vrea să treci deja la următoarea pagină, nu-i așa? Așteaptă puțin! Nu vrei să auzi ceva amuzant despre el?

Orice cuvânt complicat
Poate fi explicat
Cu subiect și predicat
Apoi identificat și replicat
Clasificat, comunicat și valorificat.
Să-l respingi din prima este nejustificat,
Dar dacă totuși te lași înduplecat
Sau chiar provocat
S-ar putea ca, după ce te vei fi edificat,
Să rămâi chiar fermecat.
Uite: *patrimoniu* are și o pereche. Se numește *matrimoniu*, care înseamnă a face casă bună cu cineva.

Fiecare cuvânt are povestea lui, unele sunt mai vechi, altele mai noi. Fiecare se naște într-un anumit loc și apoi începe să călătorească. Multe dintre cuvintele din limba română au călătorit din limba latină, altele din limba slavă, bulgară, turcă sau franceză. *Patrimoniu* a ajuns la noi din limba **latină**. Atunci când a fost inventat, acest cuvânt se referea la zestrea sau moștenirea pe care un copil o primea de la tatăl său. Acum *patrimoniu* înseamnă mai mult decât atât: tot ceea ce noi am moștenit valoros din trecut, adică toate lucrurile care se găsesc în muzee, dar și clădirile vechi, poveștile, muzica, obiceiurile, chiar anumite feluri de mâncare, filmele sau jucăriile.

Enumeră aici toate obiectele pe care le consideri valoroase dintre cele pe care le-ai întâlnit azi!

.....

.....

.....

.....

.....

Meseriile patrimoniului

Muzeul nu este doar o clădire, ci și un loc în care poți întâlni oameni care fac lucruri extraordinare. Hai să îi cunoști!

Muzeograf

Caută, rescrie și spune poveștile obiectelor pe care le vezi în muzeu.

Restaurator

Repară lucrurile deteriorate și le face să arate de felul în care au arătat atunci când au fost create.

Conservator

Are grijă ca obiectele să se păstreze cât mai bine de-a lungul timpului.

Manager cultural

Inventează moduri de a-i pune împreună pe toți cei de mai sus și caută resurse pentru ca ei să poată lucra cât mai bine împreună.

Curator

Scrie o poveste inspirată de toate lucrurile pe care le va expune la un loc, iar această poveste se numește expoziție.

Educator muzeal

Se întreabă de ce ar avea nevoie vizitatorii ca să se bucure de acea expoziție.

Acum privește cu atenție în jurul tău: vezi vreun obiect căruia i-ar sta bine într-un muzeu? Imaginează o expoziție în care el să fie vedeta. Cum ai spune povestea lui, închipuindu-ți că ești pe rând muzeograf, restaurator, conservator, curator, educator muzeal, manager cultural?

Material realizat în cadrul proiectului Patrimoniul copiilor

Este poveste, dar nu e carte.
E rost de joacă, dar nu este atelier.
Încapă în buzunar, dar te poți pierde în ea.

COFINANȚAT DE ADMINISTRAȚIA FONDULUI CULTURAL NAȚIONAL

COORDONATOR PROIECT

PARTENERI

PARTENERI MEDIA

TEXTE
Iulia Iordan
Daniela Mișcov
ILUSTRAȚII
Sorina Vazelina
DESIGN
Alice Stoicescu
REDACTARE
Iuliana Glăvan

Taina lui Iosif

Îi plăcea să se joace prin zăvoi. Pădurea bătrână era așezată pe malurile râului Târnavă Mică, la vale de orașul Târnaveni. În copaci cântau pițigoiul, cinteza, cucul și sute de păsări neștiute. Cu trilurile ei șugubețe, mierla îl înveselea pe Iosif. Ciocănitorea îl stârnea la dans, iar ciocărlia îl lăsa visător, cu privirea pierdută în văzduh.

Vrăjit de melodiile făpturilor aerului și dornic să le imite, băiatul învăța să cânte. Alese luieri subțiri de păpădie și solzi de pește din care sufla, cum făceau copiii de țărani. Apoi se apucă să bată ritmuri cu pietrele culese de pe malul râului. Desluși mai departe taina muzicii și își construi instrumente: tilincă sculptată din lemn de salcie, nai din tulpini de cucută, ceteră din pălărie de floarea-soarelui scobită și corzi de sfoară. Dintr-un ciur de mălai făcu o tobă, înăuntrul căreia puse boabe uscate de fasole și o acoperi cu membrană din piele de vițel.

Iosif fluiera întruna. Când trecea spre zăvoi, oamenii veneau să-l asculte. Nu erau cântece cunoscute. Nicidecum. Dar erau

sunete care îți legănau sufletul. Nu era nicio îndoială printre vecini că acest copil avea harul muzicii. Băiatul nu era prea atent la ce se vorbea despre el. El asculta șuieratul vântului, foșnetul frunzelor de păpuși, trilurile mierlelor și cucilor. În lătratul câinelui, Iosif descifra ritmuri și armonii. Ding-dang! Ding-dang! Ding-dang! Slujba de la biserică avea ritmul bătăilor de clopot, tot așa cum gândurile lui Iosif aveau ritmul bătăilor lui de inimă. Muzica! Iosif își spunea: Totul vibrează în jurul nostru – cuvântul Domnului, glasul clopotului, zborul aerului, căderea picăturilor de ploaie, bătaia aripilor albinei, frunzele din zăvoi, undele Târnavei. Dar și în gospodărie: coasa în iarbă, grebla prin frunze, fusul care înfășoară lâna, sita care cerne mălaiul, barosul care izbește nicovala, copitele cailor pe drum, talanga vacilor la păscut, mulsul laptelui. Vibrația sună! Această taină deveni marea iubire a lui Iosif. Ea îi aprinse dorința de a cerceta muzica satului, atunci când va crește mare. Într-o zi, când merse la târg cu părinții, Iosif văzu pe o rogojină, o grămăjoară de jucării. Erau obiecte mici cât un pumn de copil. Închipuiau o lume în miniatură: păpuși-gimnaste, găini ciugulitoare, figurine de lut, măsurând câțiva centimetri. Păsările de lut se numeau cucii, aveau două-trei orificii și fluierau când suflai în ele. Îi aminteau lui Iosif de păsările din zăvoi. Cucii sunt instrumente muzicale și totodată jucării, observă el. Înțelese că jucăriile aveau un rost în lumea satului, la fel ca uneltele de muncă și instrumentele muzicale.

Iosif a devenit compozitor și cercetător al muzicii, iar cucii cu fluier au rămas în inima sa. Ce mult s-a bucurat când i-a găsit prin toată țara: în Muntenia și Oltenia, în Bihor, Baia Mare și Corund. Ducea o traistă pe umăr în care punea fiecare jucărie cumpărată sau primită, după ce o împacheta cu grijă, ca pe un ou. Colecția lui de jucării creștea văzând cu ochii. — De ce aduni toate lucrurile astea, Iosif? I-a întrebat fratele său într-o zi. Camera lui Iosif era ticsită de rafturi, pe care stăteau rânduite sute de păpuși din cârpă, păsări și animale din lut. — Au o poveste, a răspuns Iosif. Jucăriile sunt oglinda lumii în care privesc copiii. Ei învață rostul lucrurilor când se joacă. Află tainele materialelor, ale uneltelor și ale naturii. Fereastra camerei lui Iosif dădea spre grădină. Din castan i-a răspuns un fluierat. — Mierla, au gândit frații, zâmbind.

Etnomuzicologul și compozitorul **Iosif Herța** s-a născut în 1936, în localitatea Firiza de Jos, județul Maramureș, și a murit în 2018, în orașul Rastatt din Germania. A compus muzică pentru aproape 50 de spectacole de teatru, între anii 1976 și 2011, fiind premiat de Uniunea Teatrală. A scris studii de folclor muzical, reunite în volumele: Colinde românești (2004, Premiul Uniunii Compozitorilor), Cimpoiul și diavolul (2014, Premiul Academiei Române), De la uneltă la instrument muzical (2015).

Jucărie muzicală

Îți propun să confecționezi o jucărie muzicală, alcătuită dintr-o pasăre și clopoței. Pentru a da formă păsării după modelul jucăriilor îndrăgite de Iosif, ai nevoie de lut sau pastă de modelat. Ca să reușești să modelezi o pasăre ușor, e bine să ai în vedere forma de fus a corpului și părțile ei caracteristice: coada, capul, ciocul, eventual creasta. După ce ai terminat sculptura și pasărea de lut s-a uscat, o poți picta cu motive decorative, pentru a fi mai expresivă. În etapa următoare de lucru, confecționezi clopoțeii de vânt. Clopoțeii de vânt sunt un instrument muzical tradițional oriental. În partea superioară, obiectul este alcătuit dintr-o structură fixă, cu rol de suport, iar în partea de jos se află suspendații clopoței sau lucruri sunătoare. Pentru instrumentul tău, poți folosi chiar clopoței sau, pentru un plus de creativitate, îți recomand mărunțișuri reciclate din casă: nasturi, mărgelile, pietricele perforate, scoici etc. După ce le-ai adunat, le legi folosind fire de gută, de sârmă sau de bumbac. În același fel procedezi și cu pasărea: o legi, cu grijă, de un fir. Atașezi apoi clopoțeii și pasărea de un băț sau de o creangă. Dispuse unele lângă altele, obiectele se vor atinge la adierea vântului și vor produce sunete plăcute. După ce instrumentul tău cu pasăre și clopoței este gata, nu mai rămâne decât să-l agăți sus la fereastră.

Un muzeu-valiză

Dacă ești colecționar și ai o colecție valoroasă de obiecte, poți confecționa un muzeu-valiză pentru ea. Astfel, o poți valorifica prezentând-o prietenilor sau colegilor. E bine să ai în vedere că o colecție înseamnă o serie de lucruri asemănătoare, care au o anumită valoare: artistică, documentară, științifică. Pentru început este necesar să-ți organizezi lucrurile în funcție de un criteriu, precum materialul, locul de unde provin, tipul lor. După aceea, ai nevoie de un suport mobil în care să aranjezi colecția: o cutie sau o valiză, în care să fixezi obiectele și, totodată, să le transportezi în siguranță. În funcție de felul obiectelor, poți să găsești diverse soluții pentru a le fixa. Dacă dorești să expui obiecte ușoare, cum ar fi cărțile de joc sau fotografiile, îți propun să confecționezi pentru ele buzunare din hârtie sau pânză, pe care să le lipești de pereții valizei sau cutiei. În cazul în care vrei să-ți prezinți colecția de pietre sau pe cea de scoici, o soluție este să le legi cu fire de gută sau de bumbac, pe care să le prinzi sau să le lipești în interior. La final, expozitiile tale au nevoie de etichete care să conțină descrierea, data achiziției, locul, materialul.

Ca să-ți pui în valoare muzeul-valiză, poți să-ți asumi unul dintre rolurile patrimoniului: curator, restaurator, manager de proiect. Consemnează-ți periodic experiența într-un jurnal de colecționar.

Patrimoniul: ce cuvânt complicat!

Patrimoniul:
ce cuvânt complicat!

